

Kostel Nejsvětější Trojice

Je gotickorenesanční, umístěný nad Jizerou na jižní straně podélné návsi. V Pamětnici je uvedeno, že již v roce 1344 si „usedlí“ obyvatelé v Loukově postavili dřevěnou kapličku. K roku 1384 se připomíná založení kostelíku opatem kláštera Hradiště. V roce 1420 husité kostelík rozbořili. Loukovští si potom postavili kapli kamennou, kterou zasvětili sv. Petru a Pavlovi. Z této doby je zachována cínová křtitelnice s datem 1582. Dle nápisu byla koupena „z poručení urozeného pána, pana Jaroslava z Wartenberků, t. č. dědičného pána na Svijanech“.

V roce 1602 se na panství svijanské přizpůsobil Jáchym Ondřej Šlik, který dal ke kapli sv. Petra a Pavla přistavět kostelní loď s třípatrovou věží a bání ve tvaru cibule. Kostel byl zasvěcen sv. Trojici, v roce 1665 byl vysvěcen znovu na sv. Martina, proto se v Loukově slaví posvícení martinské. V roce 1819, při požáru vzniklém na faře, shořel spolu s farními budovami i kostelní kryt. Teprve roku 1836 byla na příkaz Karla, knížete z Rohanů, střecha na kostele opatřena břidlicí a po provedených opravách mohl kostel opět sloužit účelům bohosloveckým. Rohan dal postavit i novou věž, a to v dnešní podobě. Hlavní oltář chová ostatky světců Klementa, Celestýna a Amadea.

Varhany

Dle zápisů byly do kostela před r. 1781 pořízeny varhany nové a staré cínové píšťaly byly přetaveny. Byly roztaveny také cínové rakve dvou Šlikoven a tyto pochovány na hřbitově. Varhany byly často opravovány, zejména v suchých letech, kdy se rozeschly, při bohoslužbách se tehdy pouze zpívalo. Funkční jsou dodnes.

Věžní hodiny

Starý hodinový stroj zhotovil pro loukovský kostel slavný hodinář Jan Prokeš ze Sobotky v roce 1848. V roce 1926 obec koupila od dráhy vyřazené cimbály a hodiny od té doby hlasitě zvonily, což uvítali především rolníci na polích. Natahování věžních hodin měl na starosti pan Adam z čp. 59 až do roku 1967, kdy obec pořídila hodiny nové, natahované automaticky. Starý vzácný stroj byl uložen vedle nového. Když se v roce 1999 nenašel, zjistilo se, že pan farář Prchal ho v domnění, že patří církvi, prodal a finance použil na opravu farních budov.

Kostelní zvony

Již v roce 1610 byl v kostele zvon sanktusník s letopočtem ulití 1534. Po vystavení kostela a věže v roce 1610 byly zvony zavěšeny, ale neví se, kolik jich bylo, jisté je, že byly zhotoveny hutí novoměstského zvonáře Jana Bartoloměje. Při požáru v roce 1819 se zvony žárem roztavily a spadly na spodní klenbu. Zachráněný sanktusník byl poté zavěšen na lípě před kostelem a svolával na bohoslužby a v případě požáru.

Když v roce 1836 dal Rohan vystavět novou věž, nechal ze zachráněné zvonoviny ulít tři zvony firmou Bellman v Praze. Po pokřtění pražskými církevními celebritami byly zvony slavnostně zavěšeny dne 12. 11. 1836. Největší zvon dostal jméno Nejsvětější Trojice Boží, prostřední obdržel jméno sv. Karla Bormejského a třetí, nejmenší, je pojmenován po hraběnce Rohanové, Bertě.

V roce 1915 vyšlo nařízení o rekvírování zvonů pro válečné účely. V Loukově byly roztlučeny dva největší zvony v roce 1916 a třetí zvon v roce 1917.

O zakoupení nových zvonů se postaral kníže Rohan, dostaly názvy Sv. Ludmila (1921), Nejsvětější Trojice a Sv. Václav (1931). Všechny tři byly vysvěceny 3. 8. 1931. Vyzváněly pak 11 let. 12. 4. 1942 zazněly naposledy. Byly opět zabaveny pro válečné účely a opět zůstal jen sanktusník v malé výšce, kterou pro něj nechal už v roce 1890 zbudovat farář Němeček. Až po pěti válečných letech zajistil farář Šustr zapůjčení zvonu z Litoměřic vážícího 120 kg. Odkud pochází, není známo, dle nápisu byl zhotoven v roce 1749.

Hrobka rohanská (a šlikovská)

Když v roce 1610 postavil Jáchym Ondřej Šlik v Loukově kostel, zřídil pod oltářem hrobku. Vchod do ní vedl z kostela. Také kníže Karel Alain z Rohanů, který sídlil od roku 1826 na Sychrově, se rozhodl vybudovat v Loukově hrobku pro členy svého rodu. Byla přistavěna směrem od Jizery s vchodem zvenčí, ten z kostela byl zazděn. Alanova dědička, dcera Berta, nechala na východní straně postavit kapli k pobožnostem za zemřelé. Hrobku rozšířil i další Rohan, kníže Kamil, který nechal vytvořit katakomby pod farní zahradou a tam si vymínil pro sebe a manželku Adélu zvláštní místo. V původní hrobce je uloženo

41 rakví. V roce 1908 dal jeho nástupce kníže Alain hrobku rozšířit o 8 oddělení. Hrobka byla několikrát vykradena. Po vloupání v roce 1993 dala poslední Rohanova dcera, hraběnka Kotulinská, ostatky příslušníků rodu zazdíť. Po vyjasnění majetkových práv náleží hrobka církvi, správcem je římskokatolická farnost v Mn. Hradišti. Hrobka není běžně veřejnosti přístupná.

Fara a duchovní

K roku 1345 se připomíná výměna Lúkova od řádu johanitů ke klášteru cisterciáků v Hradišti. Patronem Lúkova byl opat Předboř, který se staral, aby osadníci měli ochranu duchovní, neboť jiných pánů Lúkov neměl. Farář byl v Loukově už v roce 1352.

V Pamětnici je psáno, že v roce 1356 farář loukovský instaloval Zachariáše, plebána v Újezdě pod Troskou. Místní chrám neosiřel ani v době pod obojí. V roce 1617 byl do Loukova jmenován Daniel Tábořský, který v roce 1624 odešel jako exulant ze země. Poté fara osiřela až do roku 1656, kdy byla obnovena jako katolická s farářem Jakubem Zimmermannem. Ten byl potvrzen jako samostatný duchovní až v roce 1671, proto je tento rok považován za založení samostatné fary loukovské. Zprávy z roku 1648 uvádějí 2/3 nekatolíků, ale s nadějí na konverzi. Rekatolizace byla přirozená, lidé chtěli křty, pohřby a zpovědi... protestantští kněží chyběli. Od roku 1671 se v Loukově do roku 2017 vystřídalo 26 farářů a mezi léty 1733–1921 celkem 37 kaplanů.

Územní rozsah loukovské farnosti byl úctyhodný. Farář Zimmermann obstarával kostely v Loukovci, Sezemicích, Březině, Mohelnici, Vlastibořicích. Do kolatury patřily vsi Pěncín, Vitanovice, Padařovice, dvůr v Soběslavicích,

Jirsko, Újezd, Podolí. Svého času byla loukovská fara zvána „diamantovou“ (libuňská zlatou, všeňská stříbrnou).

V roce 1724/25 byla dostavěna fara kamenná na místě dřevěné. Od roku 1789 zůstal Loukovu už jen jeden filiální kostel, a to v Sezemicích. Každá fara fungovala jako samostatná, zcela závislá na své majetkové základně. Její příjmy se nazývaly „záduší“. Z nich se odváděl tzv. papežský desátek. Loukovská fara platila nejvíc z okolí, tolik platil např. Turnov. Příjmy duchovního se nazývaly „obročí“. Někteří duchovní byli poměrně majetní, např. v roce 1760 farář Antonín Klíma pořídil na své náklady do kostela oltář Panny Marie. Fary pronajímaly pozemky pachtýřům, proto se mnohde polím a loukám říkalo „na farském“.

K roku 1807 se váže zajímavá poznámka, že byla zrušena půlnoční mše a přeložena na 6 hod. ráno. Jako důvod uvedeno, že mladá chasa cestou z kostela všelikých nepřístojností se dopouštěla. Sloužit mši bylo povoleno až po letech, v roce 1820.

Z novější historie: Od roku 1961 do r. 2004 vykonával funkci faráře Rudolf Prchal. Celou dobu se staral o údržbu církevního areálu. Fara byla opuštěná a nabídnuta k prodeji. Později se rozhodlo, že zůstane církevním majetkem a v roce 2015 se začalo se zajišťováním finančních prostředků na přeměnu budovy fary a jejího okolí pro potřeby farnosti. Za pomoci členů sdružení Paškál se vyklidily sklepy, půdy, chlévy, stodola, byly vykáceny staré stromy a keře. V pracích se bude pokračovat.

Farářem, který výrazným způsobem ve své době překročil hranice své farnosti, byl **Josef Němeček** (1824–1912). Vystudoval v Litoměřicích a filozofii v Praze. Byl kaplanem v Bozkově, od r. 1862 zámeckým kaplanem na Sychrově. V roce 1873 byl jmenován farářem v Loukově, tehdy nejprestižnější faře Rohanů. V roce 1874 se ujal velké opravy kostela, sám finančně přispíval, dal na faře vykopat hlubokou studnu a na svůj náklad opravil hřbitovní zeď. Dal přistavět věžičku pro zvon sanktusník a pořídil dlažbu do kostela. V roce 1892 pořídil sochu Krista nad Loukovem a r. 1901 sochu sv. Jana na cestě za záložnou. K udržování památek založil vlastní nadaci. V roce 1893 zřídil v Loukově knihovnu, přístupnou veřejnosti, na její udržování odkázal 200 zlatých. Byl

neobyčejným kazatelem, horlivým spisovatelem, výborným společníkem. Pro své schopnosti se už v roce 1881 stal vikářem turnovského vikariátu. V roce 1892 byl jmenován čestným komořím papeže Lva XIII. (monsignore). V roce 1895 čestným kanovníkem litoměřické katedrální kapituly, v roce 1897 arciděkanem a u příležitosti 50 let kněžství obdržel Rytířský řád Františka Josefa I. V Loukově se stal čestným občanem 1. 1. 1893.

Sochy a kapličky

Jsou rozmístěny v areálu obce, vesměs pocházejí z 19. století. Nejstarší je **socha sv. Jana Nepomuckého** z roku 1719 na návsi. Byla pořizena nákladem osadníků Loukova a v roce 2000 obnovena.

Socha Panny Marie Sedmi-bolestné z r. 1898 stojí na rozcestí na Veselici. Byla obnovena v roce 1991.

Sochu sv. Josefa na „zelené cestě“ na hranici Loukova a Loukovce pro občany obou obcí pořídil v r. 1910 farář František Hrbek.

Kaplička nad studánkou „U Josífka“, ve skále nad Jizerou pod čp. 6, postavená v r. 1894, byla obnovena po r. 1989.

Kaplička u Bažantnice byla postavena za rychtáře Flanderky kolem roku 1780.

Boží muka – ECCE HOMO – z roku 1891, jsou postavena při silnici na Loukovce v místě, kde dříve stával dřevěný kříž.

Litínový kříž s nadživotní sochou Krista nad Loukovem pořídil v roce 1892 farář Němeček. Sochu zakoupil na jubilejní výstavě v Praze v r. 1891. Pozlacen byl v roce 1999.

Zmíním i **litínový kříž před fa-rou**, který dal z vděčnosti rodičům postavit v r. 1874 nájemce dvora Macálek.

Památková zóna vesnické architektury

VPZ byla v Loukově vyhlášena v roce 1995. Historické jádro Loukova tvoří dřevěné bývalé statky a chalupy (tzv. návěsní ulice) s kamennými hospodářskými staveními. Památkový úřad v Praze vzal do své ochrany 36 objektů a tímto aktem se zavázal přispívat na jejich údržbu. Jedná se o obytná stavení, stodoly, chlévy, sýpky, brány, zdi, včetně budovy kostela, sochy sv. Jana Nepomuckého a tzv. Macálkova kříže. Jedná se převážně o památky II. kategorie – udržovaná čp. 1, 9, 10, 26, 27, 28, 34, 46 a neudržovanou Bažantnici. Brány jsou u čp. 1, 6, 9, 26, 29, 34.

Jedinou památkou I. kategorie je statek Šonských čp. 27. Podle ústní tradice se stáří obytného stavení traduje již k roku 1620. Proti domu je podsklepená roubená patrová sýpka. Pro své stáří upoutal statek Šonských pozornost etnografů již v 19. století. Jeho model byl dokonce vystaven na Národopisné výstavě československé v Praze v roce 1895.

Statek Šonských čp. 27

Čp. 27 – patrová roubená sýpka

Škola

První zprávy o existenci školy v Loukově jsou z roku 1652. Předtím se učilo po chalupách a vyučoval vždy kněz nebo ten, kdo uměl číst, psát a počítat.

Budova staré školy stála v dolní části návsi proti kostelu, později dostala čp. 33. Byla dřevěná. Existují zápisy zádušního úřadu z 18. 3. 1652, že zaplatil za pobíjení lomenice 1 kopu 17 grošů. Do Loukova tehdy dojížděl vyučovat farář Augustin Drahoňovský z Mnichova Hradiště a stravoval se u rychtáře Čupíka v čp. 29.

V roce 1726 se obec rozhodla starou školu čp. 33 zbourat. V témže roce společně se záduším a vrchností postavila školu kamennou nákladem 48 zlatých, zaplacených řemeslníkům. Ve škole se vyučovalo až do roku 1881. Tehdy obec

koupila od Jana Tomsy čp. 8 (hospoda se sálem) na návsi za 9 660 zlatých, starou školu mu dala protiúctem a budovu přestavěla. Nová škola byla dvoutřídní a docházely do ní i děti ze Svijan a Podolí. Později byla zřízena ve Svijanech expozitura, která se pak přeměnila v samostatnou školu.

V obou loukovských školách se vystřídala celá řada řídicích učitelů, učitelů, poučitelů a industriálních učitelek. Někteří v Loukově učili i 30 let, zejména v dřívějších stoletích. Kolem r. 1891 učiteloval v Loukově krátce i synovec Míkoláše Alše, zvaný Lyžec. Na pavlači ve škole nakreslil obrázek, který ale léty vybledl natolik, že se při rekonstrukci nedal zachránit.

Poslední zdejší učitelkou byla Miroslava Nekolová z Mn. Hradiště.

Na počátku 20. století navštěvovalo loukovskou školu 82 dětí, v roce 1944 jen 40 dětí a škola se změnila v jednotřídní. V roce 1974 zůstalo v Loukově ve škole jen 8 dětí, ty přešly do Mn. Hradiště a škola se zavřela. V roce 1994 prošla budova rozsáhlou rekonstrukcí a je přebudovaná na prodejnu potravin a hostinec se sálem.

Záložna

V roce 1872 byl v Loukově zřízen Spolek občanské záložny, zapsané společenstvo s ručením omezeným. Stanovy k první kampaňičce došly schválené 6. 9. 1872. Úřadovalo se v čp. 36, v roce 1918 byla záložna přemístěna do

čp. 26. V roce 1933 postavila obec budovu na obecním pozemku, ta byla určena pro provozování záložny a obecního úřadu. V poschodí byly vybudovány tři byty. V roce 1952 byla záložna zrušena, místo ní vzniklo jednateilství státní spořitelny, jež ukončilo činnost v roce 1996. Dnes je v budově v přízemí obecní úřad a knihovna, v poschodí dva byty.

Kovárna čp. 25

Kovárna má také zajímavou historii. Byla postavena na obecním pozemku v roce 1716. Na stavbu si obec půjčila 60 zlatých od Petra Kroupy z čp. 10. Obecní kovárna časem sešla tak, že ji bylo třeba zcela přestavět. Sousedé se

postavili proti tomu, nařikající na značné kontribuce a válečná břemena. Proto kovářnu prodali kováři Josefu Černému za obnos 570 zlatých na věčné časy. Podmínkou bylo, že „kovárna (verkšaft) kovářem opatřena býti musí, a kdyby prodával, jen kováři prodati může. Smlouva o tom vtělena v gruntovní knize 1785 léta v archivu zemském v Praze pro obec Loukov.“

Dnes už podmínka neplatí. Nemovitost od konce 90. let minulého století několikrát změnila majitele. Kovářství tu skončilo v roce 1970, posledním byl Jan Vávra.

Bažantnice

Tato část obce se nachází vpravo od silnice vedoucí z Loukova do Svijan. Pozemky, včetně budov, bývaly do poloviny 19. století rohanskou bažantnicí.

Do 50. let 20. století byla v držení rodiny Větvíčkových z Příšovic. Československý stát vykoupil v roce 1959 spoluvlastnické podíly členů rodiny. Jed-

nalo se o 10,64 ha role, zahrad, rybníka, lesa a tří budov. Výkup byl odůvodněn tím, že nebyli výkonnými zemědělci a půdu od roku 1938 pronajímali. Za „výkup“ nedostali vlastníci nikdy zaplacení!

V roce 1960 byla Bažantnice předána JZD Loukov jako uživateli, užívání později přešlo na JZD Loukovec. V roce 1984 koupil objekty Okresní výbor SSM Most a provozoval zde pionýrské tábory až do roku 1991. Uživatelem zahrad zůstalo JZD Loukovec.

V roce 1992 požádali původní vlastníci o vydání majetku, k čemuž došlo o rok později. V té době již byly objekty částečně zdevastované, hlavní budova bez oken, dveří, místy bez krytiny. Ještě v roce 2009 hovořil Tomáš Tomsa z občanského sdružení Alternativa 3000 o záměru vybudovat zde ekocentrum s informačním, výukovým a poradenským charakterem.

Objekt je nyní už zcela zpustlý.

Přírodní rezervace Bažantnice

Jako chráněné území byla vyhlášena v roce 1998 o celkové výměře 6,11 ha. Jedná se o ryze lesní přírodní rezervaci s dvěma lesními typy – doubrava habrová a doubrava buková. Je tu zachován místní geofond dřevin. Porosty jsou výsoce kvalitní jak z pohledu ekologických funkcí, tak z pohledu hospodářského využití. Vyskytují se tu četné drobné mokřady a drobné sběrné vodoteče, které infiltrují do blízké Jizery. Celá lokalita je značně podmáčená. V rezervaci byl zjištěn výskyt 51 druhů vyšších rostlin, z toho jsou 4 druhy ohroženy. Áron plamatý je zvláště chráněným druhem s jedinou známou lokalitou v Českém ráji. Je tu poměrně velké zastoupení ptačích druhů, které svědčí o fungujícím potravním řetězci, a tedy funkčním ekosystému.

Na navazující orné půdě byly založeny plantáže energetických dřevin.

Dařenice (Mařenice)

Jedná se o část Loukova ležící na loukách při levém břehu Jizery. Historie vzniku není přesně známa, předpokládá se ale osídlení už v pradávných dobách, dokonce dříve, než vznikl samotný Loukov.

Nejstarší písemná zmínka je v nápise na zvonu kostela ve Březině (1532). K roku 1557 je psáno, že Adam z Vartenberka a Jan Smiřický učinili směnu vesnic, a to Březinu za ves Mařenice s krčmou. Z pozemkových knih z konce 16. století zjišťujeme již jen tři grunтовníky v Mařenicích. Roku 1592 je již ves v područí svijanské vrchnosti, později rohanské. Roku 1825 dává Rohan ve dvoře dařenickém postavit nový ovčín, špýchar, chlévy a jiné stavby. Poblíž dvora zakládá škrobárnu, která byla funkční do roku 1913. Tehdy vyhořela a provoz již nebyl obnoven.

Po parcelaci v roce 1923 se rohanský dvůr stává zbytkovým statkem se 40 ha pozemků. Kupuje ho a hospodaří v něm p. Hrnčíř, později jeho zeť Antonín Vobořil. V roce 1952 ho nuceně prodává Hospodářskému družstvu Mnichovo Hradiště, které tu zřizuje výkrmnu býků. Jako výkrmnu statek využívá i další majitel, zemědělské

družstvo. V 90. letech minulého století koupil areál pan Ladislav Takáč a začal ho obnovovat. Z hospodářských budov rekonstruoval galerie, hlavní budovu zamýšlel upravit pro kulturní účely. Bohužel v roce 2014 nenadále zemřel a dosud se nenašel nový majitel.

V roce 1923 byl z bývalé škrobárny zřízen lihovar. Ten byl v roce 1945 Rohanům bez náhrady zestátněn. Podílníci lihovaru utvořili družstvo, dodávali brambory a za ty měli nárok na „výpalky“, vhodné jako krmivo. V roce 1946 bylo vyrobeno 500 hektolitrů surového lihu. V šedesátých letech v objektu provozovalo ZD Březina sušárnu brambor, později zpracovnu odpadků jídel. Po revoluci objekty koupila firma Vrabc + Vrabc a změnila je v moderní provozovnu.

Blíž k nádraží byl v Dařenicích vybudován cukrovar spolu s rafinérií cukru. Počátkem 20. století měl potíže s odbytem a hrozil mu bankrot, proto byl roku 1906 prodán hraběti Arnoštu z Valdštejna, který nechal zařízení odvézt do cukrovaru v Mnichově Hradišti. Továrnu koupil Hybler a přestavěl na textilní. Byly tu vyráběny bavlněné látky a podšívkovina. V obou světových válkách se v továrně nepracovalo. Před znárodněním v ní bylo zaměstnáno 140 lidí a vyrábělo se na 398 stavech. Později továrna nesla název Pojizerské bavlnářské závody. V roce 1951 se začalo s úpravami hal pro výrobu součástek nákladních automobilů. Vznikl AZNP, pozdější LIAZ. Byly tu provozovny lakovny, lisovny, čalovny, nástřihu a další. Po roce 1989 se vystřídalo několik majitelů a dnes je tu moderní areál. Nevyhovující a nepotřebné objekty byly strženy včetně továrního komína, a vše zrekonstruováno.

Dařenice rozdělila na dvě části dálnice D10 mezi Prahou a Libercem. Rozdělena byla i část Loukova ležící také na levém břehu Jizery, zvaná Veselice. Zde stojí 17 obytných domů.

Pošta

V roce 1870 si cukrovar vymohl poštu a umístil ji v továrně. Byla to pobočka pošty ve Svijanech s názvem Podolí II. S doručováním byly zmatky, ale návrhy na změnu názvu byly marné. Po přestěhování cukrovaru do Mn. Hradiště dostala pošta výpověď. Přestěhovala se do čp. 56, kde má sídlo dodnes. Protože byl rajon rozsáhlý, v roce 1904 došlo k jeho rozdělení mezi novou poštu ve Žďáře a v Loukově. V roce 1967 měli tři doručovatelé na starost Loukov, Loukovec, Doubravu, Březinu, Olšinu, Hubálov, Koryta a Sezemice. Důchody

nosili všem a jezdilo se tentýž den s každým telegramem, často na kolech vypomáhali rodinní příslušníci. Pamětníci vzpomínají na manžele Svobodovy, doručovali přes 20 let. Dobrovolně vzali recepty od místního lékaře, vyzvedli léky v Mn. Hradišti a druhý den je roznášeli s poštou.

Dnes je práce na poště zcela jiná. Doručovatelé mají k dispozici auto, lidé používají e-maily, místo psaní posílají „e-smesky“. Rozvoz balíků klesl, dopravu zajišťují další soukromé firmy. Dnes na poště uzavírají s klienty stavební spoření, pojištění, ale hlavně služby poštovní banky. Změna názvu pošty na Loukov u Mnichova Hradiště se uskutečnila až 26. 11. 1951. Nakonec pár zajímavých údajů. Telegraf byl zaveden v roce 1906. Telefon do továrny v roce 1923. Veřejná telefonní hovorna byla v obci zřízena u obchodníka Flanderky v roce 1942. Telefonní linky občanům byly zaváděny po roce 1960.

Nádraží

Loukovským katastrem vede železniční trať Praha–Turnov. Začala se stavět v roce 1864 jako c. k. česká severní dráha turnovsko-kralupská. Byla dokončena a vysvěcena 15. 10. 1865, kdy po ní jel slavnostně první vlak. V Loukově nestavěl, protože nádraží bylo postaveno až v roce 1870. Proto tu nezastavil ani vlak 31. 10. 1866, v němž objížděl císař František Josef I. bojiště pruskorakouské války.

Nádraží mělo název Svijany, na Loukov se změnil až v 60. letech minulého století. K železniční stanici patřila dříve i zastávka Březina se strážním domkem. Stanice byla nejdříve samostatná, později spadala pod uzlovou železniční stanici Turnov, dnes Mladá Boleslav. K nádraží patřily původně tři strážní domky, z nichž dva byly v roce 2015 zbourány. V hlavní budově jsou: kancelář, pokladna a úschovna zavazadel, v poschodí služební byty. Před lety se tu překládalo množství zboží pro Masosvaz Příšovice a mlýn ve Svijanech. To vše odpadlo po výstavbě dálnice. Ze stanice vede vlečka do objektu bývalého LIAZu, ale nevyužívá se.

Ve druhé polovině minulého století býva-

lo na nádraží zaměstnáno i 18 lidí. Výhybkáři, prodavač jízdenek, traťoví pochůzkáři, lampáři a „vechtři“, kteří ručně obsluhovali závory. V Loukově stále máme závory dvoje. Je to už v republice rarita. Než spustí nebo zvedne hradlař bližší závory, musí klikou otočit 20x, u těch vzdálenějších 48x. Asi má tato práce něco do sebe, mnozí ji vykonávali léta. A že byl na kolejích před rokem 1989 opravdu provoz! Motoristé říkali, že v Loukově jsou závory stažené 20 hodin z celého dne.

V současnosti na nádraží řídí provoz jen výpravčí, už mnoho let je provoz propojen od nádraží k nádraží moderní zabezpečovací technikou. A vlaky s parní lokomotivou, jejíž jiskry párkrát do roka způsobily požár v okolí trati, to už zní jako pohádka.

Významní rodáci

Během věků se v Loukově narodilo dost nadaných lidí, kterým bylo umožněno vystudovat a kteří se v životě dokázali dobře uplatnit, ať v oblasti církevní nebo světské. V dnešní době jsou jejich jména zapomenuta, i jejich zásluhy. Zmíním několik žijících v 18. a 19. století, o kterých je v loukovské pamětnici širší záznam.

V roce 1771 se v čp. 34 narodil **Jan Josef Hloušek**. Vystudoval církevní školu a měl vstoupit do semináře. Na přání otce, učitele v Loukově, a tehdejšího faráře Rubinštejna, nastoupil v Loukově jako 22letý učitel. Byl vynikajícím varhaníkem. Největší jeho zásluhou bylo zvelebení chrámové hudby. Sháněl hudební skladby, rozšiřoval je a sám též skládal. V Loukově a okolí vchoval řadu hudebníků a zpěváků.

Farář **Josef Buriánek** se narodil v roce 1797 v čp. 31. Po studiích teologie kaplanoval na několika farách a poté působil jako duchovní pastýř 31 let až do své smrti v roce 1872 ve Světlé pod Ještědem. Tam žil v poloněmeckém prostředí a snažil se čelit germanizačnímu tlaku. Jako k buditeli k němu zajížděli čeští spisovatelé, vlastenci. Tak se v roce 1853 seznámil s Karolinou Světlou při její první návštěvě ještědského venkova. Památku na jeho působení v Podještědí najdeme v muzeu K. Světlé v Českém Dubě.

Josef Černý se narodil v Loukově v roce 1843 jako syn kováře v čp. 25. Vystudoval gymnázium a učitelský ústav, učil v Rychnově nad Kněžnou, v Hradci Králové a na roudnickém gymnáziu, kde se stal posléze ředitelem. V roce 1887 byl jmenován školním inspektorem. Byl literárně činný, upravoval např. Komenského Orbis pictus.

Milada Paulová (1891–1970)

První česká docentka, historička a byzantoložka se narodila v Loukově 2. listopadu. Jejím otcem byl František Paul, tehdy účetní dařenickeho cukrovaru. Matka Anna, rozená Bernardová, byla dcerou bohatého podnikatele Josefa Bernarda ze Svijan, majitele mlýna, pily a pekárny. Milada navštěvovala obecnou školu v Loukově, krátce i školu v Mn. Hradišti. Po krachu cukrovaru a úmrtí matky se odstěhovala s otcem do Prahy. Vystudovala ústav pro budoucí učitelky, poté složila maturitu na gymnáziu s vynikajícím prospěchem. Podobného vzdělání dosáhlo v té době jen málo žen. V roce 1918 promovala na filozofické fakultě v oboru dějepis a zeměpis. Rozhodla se věnovat

vědě. Jejím studijním zájmem byla byzantologie a dějiny jihovýchodní Evropy. Roku 1925 dosáhla jako první žena v ČSR titulu docentky a po 2. světové válce byla jmenována první řádnou profesorkou UK. Vychovala několik generací historiků. Zemřela 17. 1. 1970, je pohřbena po boku svých rodičů na loukovském hřbitově při jižní straně kostela.

Spolková činnost

Po politickém uvolnění v 2. pol. 19. století začaly vznikat na vesnicích různé spolky, vyzvedávala se národní hrdost a vlastenectví. V Loukově byl prvním Sbor dobrovolných hasičů a v roce 1881 byla založena Čtenářsko-hospodářská beseda. O hudbu se starali učitelé a pokrokovější rolníci, zvali vzdělané příbuzné a známé. Spolek vlastnil i besední piáno. Řada obyvatel dobře zpívala díky účasti na kůru v kostele. Produkce besedy se nazývaly akademie a těšily se oblibě ještě v roce 1905. Od roku 1896 provozovala beseda i hry divadelní. Později kupovala pro potřeby svých členů i hospodářské stroje. Odebírala různé časopisy a vlastnila slušnou knihovnu.

V roce 1923 byl ustaven Sportovní klub, fotbalový pro pány, házená pro ženy. Zapsány jsou zápasy s Bakovem, Debrí...

V roce 1935 byly v Loukově dvě hudby, „hořenská“ kapelníka Bičicka a „dolenská“ kapelníka Horáčka. Údajně se spravedlivě střídaly při různých osla-

vách. Po 2. svět. válce se o kulturu starala místní Osvětová rada. Ta pořádala oslavy, přednášky, promítání filmů, bály, tzv. „okénka“ na josefské zábavě komentovala s humorem události ve vsi. To vše pokračovalo od roku 1978 v nově postaveném víceúčelovém zařízení až do jeho prodeje v 90. letech firmě BRM pro podnikatelské účely. Předválečné a poválečné spolky, jako Svazarm, Červený kříž, Svaz brannosti, Svaz žen a další skončily také činnost v těchto letech.

SDH

Počátek organizované ochrany před požáry spadá do období po r. 1620, kdy musela být v každé chalupě zbroj na ochranu před nepřitelem a před ohněm. Později měla obec obecního policajta, který přes den dělal různé posluhy a v noci hlídal. Roku 1823 vlastnila obec jednu ruční stříkačku, dva hrubé a jeden malý hák. Sousedé měli připraveno pro případ ohně 8 voznic pro přivážení vody z Jizery. Existovalo vrchnostenské nařízení pro případ ohně, každý měl jmenovitě určené zařazení. V roce 1836 byly zřízeny Národní gardy, předchůdci hasičů a veteránů. Těmto dobrovolným ochráncům se říkalo „police ohenní“. Ustanovoval ji rychtář, stejně jako obsáhlá pravidla. Bylo trestáno např. kouření ve chlévě, ve stodole nebo cesta přes dřevěný most se zapálenou pochodní.

SDH v dnešní podobě byl v Loukově založen 23. září 1877. O 10 let později byla u čp. 52 u mostu zřízena pro hasičské potřeby kůlna. V roce 1889 se v Loukově konal župní sjezd, jehož oslavy byly velkolepé, za účasti mnoha

okolních sborů, občanstva a hodnostářů hasičských. 20. května 1928 bylo oslavováno 50 let trvání sboru. Slavnosti se účastnilo 18 hasičských sborů a 248 jejich členů. V roce 1933 byla zakoupena po dlouhých jednáních

nová motorová stříkačka. Tato koupě velice oživila hasičský i společenský život v obci.

Stavba nové požární zbrojnice byla dokončena v roce 1967 a slavnostně otevřena v roce 1970 společně se sjezdem rodáků a přátel Loukova.

V roce 1975 byla jednotka Požární ochrany

přeřazena z okrsku žehrovského do okrsku sezemického. V tomto roce bylo v Loukově ustaveno i ženské družstvo.

Přestože v Loukově ubývá obyvatel, „hasiččina“ zásluhou mladých lidí prožívá renesanci. Je registrováno 61 aktivních i přispívajících dospělých a 11 dětí. Hasiči jsou organizátory dětského dne, letního tábora, výletů, ale i okrskové dětské hasičské soutěže, brigád v obci, péče o zeleň, sváží železo...

V roce 2007 se konaly oslavy 130 let od založení sboru. V pestrém programu sklízela obdiv renovovaná stříkačka, funkční od roku 1933. Několik měsíců ji vystavovali i v hasičském muzeu v Chrastavě.

20. století a současnost

Počátkem 20. století měl Loukov 66 čísel popisných a 487 obyvatel. Uživila se tu řada živnostníků. Tři hospodští, obchod smíšeným zbožím, dva krejčí, švec, kovář, kolář, zámečník.

Roku 1922 byl v Loukově rozveden elektrický proud, na Veselici později. V témže roce byl postaven vodojem a voda rozvedena po části obce. Byla sem sváděna voda z Bažantnice, později přečerpávána voda z pramene u Jizery. V roce 1947 byla provedena dešťová kanalizace. (Na návsi bylo potrubí v zemi už v roce 1903, protože močůvka tekla po silnici.) Kanalizace byla dokončena v roce 1952.

V letech 1938–1945 našlo v Loukově útočiště 32 rodin ze Sudet, ti odešli zpět v počtu 152 osob. Pomáhali během války sedlákům i chalupníkům.

V roce 1952 bylo v Loukově ustaveno zemědělské družstvo. Ještě v tom roce byly rozorány meze, pole se osila společně. V roce 1954 byla ze stodoly čp. 19 vybudována drůbežárna. S kapacitou 44 000 ks brojlerů je v provozu dodnes. Z Loukova však dnes v ZD Loukovec nepracuje nikdo.

V roce 1978 (29. 12.) bylo do provozu uvedeno víceúčelové zařízení, kde se brigádniczy za 3 roky odpracovalo 28 239 hodin, z toho 8 665 hodin zdarma. Následoval sjezd rodáků v roce 1979. Bylo se čím chlubit.

Od roku 1975 byl Loukov sloučen s Loukovcem, Koryty a Sezemicemi pod jeden národní výbor. V obcích zůstaly jen občanské výbory. Samostatnost se Loukovu vrátila v roce 1991. Sedmičlenné zastupitelstvo v čele se starostou Jiřím Kotátkem (je ve funkci už šesté období) se snaží, aby obyvatelé v Loukově žili spokojeně. V roce 1999 byly zahájeny práce na plynofikaci obce, plyn byl zaveden v roce 2001.

V témže roce bylo zbudováno víceúčelové hřiště s umělou trávou pro tenis, nohejbal a volejbal. Na něj navazuje dětská část pískovištěm, skluzavkou, lavičkami. Obecní úřad pořádá zájezdy do divadel. Funguje místní knihovna, 47 čtenářů si v tomto roce vypůjčilo 1395 knih. Na tůni v Dařenicích se každoročně konají rybářské závody. Některé roky zažívají občané i filmování, zvláště na mostě (je z roku 1985, dovezený z Krnska), který je vhodný pro válečné záběry. Naposledy se zde natáčel německý válečný seriál TANABACH v roce 2016. Úmostí je zbudovaná plocha pro vodáky na táboření. Je to právě Jizera, která obyvatelům někdy zkomplikuje život. Rozlije se přes příjezdové komunikace a Loukov na pár hodin (i dnů) odřízne od vedlejších vesnic, regulace však tyto případy zcela minimalizuje.

Dnes má obec 117 čísel popisných, ale jen 180 obyvatel. V obci má provozny řada firem, převážně v části Dařenice u nádraží. Je tu prodej uhlí firmy JOBUR, firma Mayer s prodejem dřeva, prodejna technických plynů LINDEGAZ. Firma L-PRO provozuje prodej stavebních materiálů a pozemní staveb-

ní práce. Z bývalého nádražního skladiště je truhlářství p. Janků. Při silnici směrem na Březinu vyrostla provozovna OLKNE se strojírenskou kovovými výrobou, v současné době se rozšiřuje o velkou montážní halu.

Moderní areál firmy Vrabec a Vrabec, velkoobchod se spojovacím materiálem, sídlí v těsné blízkosti bývalého rohanského dvora, kde stával lihovar.

V objektech bývalého LIAZu sídlí v sou-

časné době pět firem. Truck, Havex, Helicar a Rösner expedicion. Tvoří jakousi průmyslovou zónu (nachází se tam např. velké překladiště aut).

Přímo v obci, v objektu bývalého kulturního domu sídlí firma BRM, zámečnictví a nástrojárna. Na Veselici provozuje opravnu aut a související služby pan Jirčák.

Občanům slouží dvě prodejny se smíšeným zbožím a hospoda se sálem pro příležitostné akce.

V Loukově je krásné prostředí, o čemž svědčí i počet chalupářů. Rekreačních chalup je pětina ze všech popisných čísel. Rozhled z nejvyššího místa Loukova, od Bezdězu přes Ještěd, Krkonoše, Kozákov, Vyskeř až k Drábským světničkám stojí za to. Udělejte si výlet do Loukova!

Jana KROUPOVÁ,
kronikářka

Prameny:

Pamětní kniha obce Loukov.
Monografie Mn. Hradiště a okolních obcí, rukopis, Muzeum města Mn. Hradiště, i. č. 1290.
VOTRUBEC, soukromý archiv.

Literatura:

Josef Vítězslav ŠIMÁK: *Dějinné paměti okresu mnichovohradištského*, díl I., Mnichovo Hradiště 1917.
Lenka PROCHÁZKOVÁ: *Život Milady Paulové*. Seminární práce na Ústavu českých dějin Filozofické fakulty UK, Praha 2009.